

Abstract

We propose that certain question-answer pairs involve a pair of exhaustive operators, the second of which gives rise to the exhaustive interpretation of answers. Some foci are interpreted exhaustively. These are answers to corresponding (implicit) questions and have the same syntax. The fact that exhaustivity is related to question-answer pairs can be seen clearly in constructions like English cleft questions and their answers, or in languages like Hungarian where the designated surface position of *wh*-words, in answers and exhaustive foci (in our approach, answers to implicit questions) is the same preverbal slot. Other types of foci, even moved ones, must be interpreted non-exhaustively, typically contrastively. These focus constructions, like the English focus movement usually referred to as topicalisation, are not appropriate answers and do not share the syntax of question-answer pairs.

Összefoglalás

Javaslatunk szerint bizonyos kérdés-válasz párok kimerítő operátorokat tartalmaznak, amelyek közül az utóbbi felelős a válasz kimerítő (exhaustive) értelmezéséért. A fókuszált elemek egy csoportját kimerítően értelmezzük. Ezek válaszok a nekik megfelelő –implicit– kérdésekre és a szintaxisuk azonos velük. Az a tény, hogy a kimerítő felsorolás jelensége a kérdés-válasz párokkal van kapcsolatban, világosan látható az olyan szerkezetekben, mint az angol 'cleft'-kérdések és a rájuk adott válaszok; illetve az olyan nyelvekben mint a magyar, ahol a kérdő szavak kijelölt felszíni helye a válaszokban és a kimerítő felsorolású fókuszos mondatokban (amelyek a mi megközelítésünkben válaszok implicit kérdésekre) ugyanaz a preverbális pozíció. Más típusú fókuszos szerkezetek, --ezek között mozgatott fókuszt tartalmazók is, mint amilyen az angol topikalizáció--, nem megfelelő válaszok és a szintaxisuk is más mint a kérdés-válasz pároké.

1 Fókusz konstrukciók – a fókusz mint válasz

Sok nyelvben találunk olyan fókusz konstrukciót amelyben a fókuszált elem periferális pozícióba mozog. A magyar speciálisnak tűnik ezek között, amennyiben a fókusz értelmezése kimerítő. Más nyelvekben, mint például az angolban, olaszban és finnben a

mozgatott fókuszokat kontrasztívan értelmezzük. Javaslataink szerint, a magyar fókuszos szerkezet kimerítő felsorolású értelmezése annak tudható be, hogy szintaktikai és szemantikai tulajdonságai azonosak a neki megfelelő konstituens kérdés tulajdonságaival. Pontosabban, azt javasoljuk, hogy bizonyos kérdés-válasz párok kimerítő felsorolás operator párt tartalmaznak amelyek közül a második az oka a válasz kimerítő értelmezésének. Nem **gondoljuk** ezt szigorúan nyelvspecifikus jelenségnek, az angol 'cleftek' ugyanilyen tulajdonságokat mutatnak.

Tekintsük a következő kérdés-válasz párt, (1). Az (1b) teljes válasz, míg az (1c) csak részleges. Csak egy kimerítő felsorolású válasz tekinthető elfogadható (felicitous) válasznak. Feltételezzük, hogy mind a 'cleft' kérdés **mind** a neki megfelelő teljes válasz kimerítő operátort tartalmaznak, -- inntől EXH, lásd még Groendijk és Stokhof (1984). Ez az operator a felelős a válaszok kimerítő értelmezéséért. Továbbá, a kérdések általában egy Q-operátort is tartalmaznak, ebből következően a 'cleft'-kérdések a kimerítő felsorolás konstrukciók altípusának tekinthetők.

- (1) a. Q: What was it that you brought to the party?
 mi volt az ami te hoz-PAST PREP a buli
 'Mi volt az amit a bulira hoztál?'
- b. A: It was wine and cheese that I brought.
 az volt bor és sajt ami én hoz-PAST
 'Bor és sajt volt amit hoztam.'
- c. A': #It was cheese that I brought. (ugyanabban a helyzetben mint 1b)
 az volt sajt ami én hoz-PAST
 'Sajt volt amit hoztam.'

Amint azt (2) mutatja, a 'cleft'-kérdésre adott válasz kimerítő marad akkor is, ha maga nem 'cleft'- konstrukció, feltéve, hogy fókuszos hangsúlyt visel.

- (2) a. Q: What was it that you brought to the party?
 mi volt az ami te hoz-PAST PREP a buli
 'Mi volt az amit a bulira hoztál?'
- b. A'': I brought WINE AND CHEESE.
 én hoz-PAST bor és sajt

‘BORT és SAJTOT hoztam.’

- c. A^{'''}: #I brought CHEESE. (*ugyanabban a helyzetben mint 2b*)
én hoz-PAST sajt
‘SAJTOT hoztam.’

A (2b) kimeríté felsorolású értelmezését nem tudjuk a 'cleft'-konstrukció következményének tekinteni, mivel (2b) nem tartalmaz 'cleft'-konstrukciót. Nem tekinthetjük a kimeríté felsorolás értelmezést a fókusz következményének sem, amint azt látni fogjuk a jelen alfejezet végén, lásd (6-8) példák. **Mindez** határozottan azt sugallja, hogy a kimeríté felsorolás értelmezés amit itt megfigyelhetünk, a kérdés-válasz párok tulajdonsága.

A magyarban, általánosabban is ez a helyzet. Mind a 'cleft', mind a nem-'cleft' kérdésekben egy kimeríté felsorolású válaszra van szükség. A magyarban is, a 'cleft'-esetében a válasznak nem kell 'cleft'-nek lennie.

- (3) a. Q: Mi volt az amit hoztál a buliba?
b. A: #(Bor és) sajt volt amit hoztam.
c. A': #(Bort és) SAJTOT hoztam.

- (4) a. Q: Mit hoztál a buliba?
b. A: #(BORT ÉS) SAJTOT hoztam.

Javaslatunk szerint az angol 'cleft' kérdés-válasz párok, és a magyar kérdés-válasz párok általában, az EXH szemantikai operátort tartalmazzák, és ez felel s a szigorú kimeríté felsorolás értelmezésért.

A magyarban, mind a kérdésekben, mind az (egész mondatos) válaszokban, preverbális pozícióba történ nyílt mozgás kell, hogy történjen.

- (5) a. Q: Mit hoztál a buliba?
b. A: BORT ÉS SAJTOT hoztam.
c. A': #Hoztam bort és sajtot.

Az EXH-operátor tehát nyílt mozgatót látszik kiváltani a magyarban (lásd Horváth 2000). Az angolban, a Q igen, de az EXH egyedül nem vált ki nyílt mozgatót. Amint azt a következő részben tárgyaljuk, az ige előtti mozgatósi célpozíció (2)-ben megfelel a magyar kanonikus fókusz pozíciónak (Horváth 1986, Bródy 1995). Ez is közeli kapcsolatot sugall a kérdés-válasz párok és a fókusz között. Természetes módon tudjuk ezt kifejezni, ha feltételezzük, hogy az EXH fókusz-érzékeny, ugyanabban az értelemben amelyben a Q *wh*-érzékeny.

Nem mondhatjuk azonban, hogy minden fókusz válasz. Ámbár ez igaz a kimerítő fókusz esetében, léteznek különböző más típusú fókuszos szerkezetek is. Például, annak ellenére, hogy a (6-8) példák mozgatót tartalmaznak, kontrasztívan, és nem kimerítő felsorolást tartalmazóan értjük őket. Tehát nem tartalmazhatnak EXH operátort. (Az előrevitt összetett kontrasztív fókusz, amint azt az a tény mutatja, hogy viseli a kifejezés (utterance) egyedüli kontrasztív hangsúlyát.)

- (6) A: I thought you liked beans.
 ‘Úgy tudtam, hogy szereted a babot.’
 B: No. BROCCOLI I like.
 ‘Nem. A BROKKOLIT szeretem.’

- (7) A: Gianni ma dice che hai letto il suo libro. olasz

János nekem mondta hogy AUX.2SG olvastad az könyvét

‘János mondta nekem, hogy olvastad az könyvét.’

B: Il tuo libro ho letto (, non il suo)

a te könyv AUX.1SG olvasta nem az övét

‘A tiedet olvastam, nem az övét.’

- (8) a. Pekka lensi Tukholmaan. finn (Molnár and Winkler 2010: 1399 ex 15)

Pekka repült Stockholmba

‘Pekka elrepült Stockholmba.’

b. Eihän, vaan . . . [Reykjavikiin] Pekka lensi.

nem, de Reykjavikba Pekka repült

‘Nem igaz. Pekka REYKJAVIKBA repült.’

Amint azt a (9-11) párbeszédék mutatják, ezek a szerkezetek nem adnak megfelelő választ a hozzájuk tartozó konstituens-kérdésekre. Ennek a fajta fókusz-mozgatásnak a szintaxisa is más, mint a konstituens kérdéseké. Ez egybecseng a javaslatunkkal, miszerint a kimerítő felsorolás együtt jár a kérdés-válasz párokkal.

(9) A: I am thinking of dinner on Thursday evening. What kind of greens do you like?
'A csütörtöki vacsorával kapcsolatban, milyen zöldséget szeretsz?'

B: #BROCCOLI I like.
brokkoli én szeret.1SG
'BROKKOLIT szeretek.'

(10) A: Che cosa hai letto? Rizzi (1997: 5)
mi dolog AUX.2SG olvas-PAST
'Mit olvastál?'

B: #Il tuo libro ho letto.
a te könyv AUX.1SG olvas-PAST
'A te könyvedet olvastam'

(11) finn példa

Ugyanakkor azt sem állítjuk, hogy minden kérdés-válasz pár szemantikai kimerítő felsorolást tartalmaz. A szokásos angol kérdés-válasz párokban megjelenik ugyan a kimerítő felsorolás pragmatikai implikaturája, **azonban** ebben a nyelvben a **kimerítő felsorolás** csak a 'cleft'-szerkezetekben 'szemanticizálódik', egy EXH operator formájában. A különbség az, hogy a szokásos angol kérdés-válasz pár pragmatikai kimerítő felsorolás implikaturája implicite törölhető, és nem befolyásolja az igazságérték alapú (truth-conditional) jelentést, míg a szemantikai kimerítő felsorolás csak explicit módon törölhető és befolyással bír a mondat igazságértékére. (Lásd a következő részt.)

Összefoglalva, azt javasoljuk, hogy bizonyos kérdés-válasz párok kimerítő operátorokat tartalmaznak, amelyek közül az utóbbi felelős a válasz kimerítő (exhaustive) értelmezéséért. A fókuszált elemek egy csoportját kimerítően értelmezzük. Ezek válaszok a megfelelő (implicit) kérdésekre és a szintaxisuk azonos velük. Az a tény, hogy

a kimeríté felsorolás jelensége a kérdés-válasz párokkal van kapcsolatban, világosan látható az olyan szerkezetekben, mint az angol 'cleft'-kérdések és a rájuk adott válaszok; illetve az olyan nyelvekben mint a magyar, ahol a kérdé szavak kijelölt felszíni helye a válaszokban és a kimeríté felsorolású fókuszos mondatokban (amelyek a mi megközelítésünkben válaszok implicit kérdésekre) ugyanaz a preverbális pozíció. Más típusú fókuszos szerkezetek, ezek között mozgatott fókuszot tartalmazók is, mint amilyen az angol topikalizáció, nem megfelelő válaszok és a szintaxisuk is más mint a kérdés-válasz pároké.

2 A magyar fókusz kimeríté volta

Amint azt a (12)-es példa mutatja, a fókusz a magyarban (nagybetűvel) a közvetlen ige előtti pozíciót foglalja el. Az igeekötők, amelyek egyébként itt jelennek meg, ilyenkor ige utáni pozíciót vesznek fel (Horváth 1986).

- (12) a. Péter meghívta Marit a buliba.
b. Péter MARIT hívta meg a buliba.

A fókusz mozgatás keresztezhet mondathatárokat, de engedelmeskedik a komplex NP és a határozói (adjunct) szigeteknek (viszont a *wh*- és alany-mondat (sentential subject) sziget megszorításokat nem tartja be). Ciklikusan alkalmazzuk és engedélyezi a parazita röket (Horváth 1986, É.Kiss 1987 és még sokan mások). A fókusz mozgatás tehát A'-mozgatás.

A szerkezet standard leírása feltételez egy egycélú (dedicated) funkcionális fejet, a Fókusz-fejet, amelyet a mondat bal perifériáján projektálunk és amely fókuszos összetevőt a saját 'spec'-pozíciójába, és az ige pedig a saját fej pozíciójába vonzza (Bródy 1995, lásd még Rizzi 1997 és sok más későbbi javaslatot különféle nyelvekre).

Szabolcsi (1981) észlelte, hogy a magyar fókuszot kimerítéen értelmezzük, amint azt a mondat logikai következményeire (entailment) való hatása mutatja.¹

¹ Pontosabban, Kenesei (1986), és őt követve Kálmán és Leusen (1993) és Szabolcsi (1994) azt javasolták, hogy a fókuszos kifejezések egzisztenciális preszuppozícióval járnak, és a fókusz azonosítja a maximális halmazt amelyre a propozíció igaz.

- (13) a. Balázs és Péter eljött tegnap. → Balázs eljött tegnap.
 b. [BALÁZS ÉS PÉTER] jött el tegnap. —/→ [BALÁZS] jött el tegnap.

Továbbá, amint azt Szabolcsi (1981: 519-520) hangsúlyozta, a fenti logikai következmények azt mutatják, hogy a kimeríté felsorolás szemantikai hatás, része az igazságfeltételes jelentésnek.² Feltételezte, (1981-ben), hogy ez nyelvspecifikus tulajdonság, azon az alapon, hogy a megfelelő angol példák nem mutatják ezt a viselkedést, **ahogyan** azt (14)-ben látjuk. Ugyanakkor, amint azt Szabolcsi szintén észlelte, az angol 'cleft'-ekben az értelmezés párhuzamos a magyar fókuszos esettel, amint azt a fentebbi (1) és (2) mutatják. Mi másképp értelmezzük ezeket a tényeket, amennyiben a szemantikai kimeríté felsorolás jelenségét (bizonyos típusú) kérdés-válasz párokhoz kötjük.

- (14) BALÁZS AND PETER came here yesterday. → BALÁZS came here yesterday.

- (15) a. Who was it that came? It was BALÁZS AND PÉTER who came. —/→
 'Ki volt az aki jött? BALÁZS ÉS PÉTER volt az aki jött.'
 It was BALÁZS who came.
 'BALÁZS volt az aki jött.'

-
- (i) Péter és Balázs jött el.

Preszuppozíció: Van egy maximális halmaz A amely olyan, hogy A minden eleme eljött.

Állítás: A elemei {Péter, Balázs}

² Ez keresztülhúzni **EGY SZÓ** látszik Beaver és Onea (2009) pragmatikai alapú megközelítését. Ezt a fajta példát **k** nem tárgyalják, de felsorolnak érveket a szemantikai alapú megoldás ellen,-- ezek legtöbbször É.Kiss (2010) meggy **z** en cáfolta és további érveket **is** szolgáltatott a magyar fókusz szemantikai kimeríté felsorolású értelmezése mellett (lásd még továbbá Horváth (2000, 2005 érveit)). Mindazonáltal, a mi javaslatunk és az övék ugyanazon az intuíción alapul, tudniillik, hogy a kimeríté értelmezés forrása a kérdés-válasz pár.

Ami az **általuk végzett** idevágó kísérletet illeti, a kísérlet eredményének értelmezésében nem értünk egyet a szerzőkkel. Szerintünk az a tény, hogy a sima fókuszos esetben a válaszadók több mint 70%-a kimeríté felsorolású értelmezésre utaló választ adott, míg a párhuzamos német kísérletben ez a szám csak 50%, egyértelműen mutatja, hogy a magyarban a kimeríté felsorolás grammatikalizálódott. Ráadásul, a magyar válaszadók 25%-a olyan választ ad, amit Beaver és Onea maga is szemantikai tartalomra utalónak tart. A német válaszadóknak csupán kb. 3%-a adott ilyen választ. Szerintünk a különbség oka pontosan az, hogy a magyarban a kimeríté felsorolású értelmezés a szemantikai jelentés része. Annak, pedig, hogy a válaszadók nem mindig ilyen választ adtak, szerintünk konkrét metodológiai okai vannak: amellett, hogy a magyarban a fókusz szemantikája maga kimeríté felsorolású értelmezés, a kísérlet során a beszélő nem légüres térben, hanem egy mindig egy diskurzushelyzetben hozza meg döntését, amelyet ráadásul ebben a kísérletben nem kontrolláltak megfelelően, s így ezt a kísérleti alanyok kedvük szerint akkommodálják. Így módon a pragmatikai jelentés indokolhat olyan választ a kísérleti alany részéről, amelyet a szerzők pragmatikáinak tekintenek, pedig az alany által akkommodált diskurzushelyzetben szemantikáinak is tekintethet. **NEM EGÉSZEN ÉRTHETŐ**

- b. Who came here yesterday? BALÁZS ÉS PÉTER came here yesterday. —→
'Ki jött ide tegnap? BALÁZS ÉS PÉTER jött ide tegnap.'
BALÁZS came here yesterday.
'BALÁZS jött ide tegnap.'

A mi javaslatunk eltér a magyar fókusz szintaxisa és szemantikája közötti viszony standard megközelítésétől. A standard megközelítés szerint a magyar fókuszos szerkezet egy kijelölt funkcionális pozícióba, a Fókuszba, való mozgatással jár. Bródy (1995), alapvetően szintaktikai javaslata, agnosztikus a kimerítő szemantika eredete kérdésében. Mások (lásd például Horváth 2000, É.Kiss 1998 (vö. azonban É.Kiss 2006, 2010), Surányi 2003, 2007) feltételezték, hogy a fókusz szintaxisa így vagy úgy felelős a szemantikai értelmezéséért.

Nekünk azonban úgy tűnik, hogy sem a fókuszált elem, sem a mozgatás célpozíciója nem lehet közvetlen oka kimerítő értelmezésnek. Amint azt a (14)-es angol példa mutatja, maga a fókuszált elem nem szükségszerűen kimerítő. Továbbá, amint azt az előző részben tárgyaltuk, (6-8), a fókuszos elem mozgatása sem kell, hogy kimerítő értelmezéssel járjon. Tehát, a speciális értelmezés oka nem lehet a Fókusz-fej, azaz a mozgatás célpozíciója.

Legalábbis, a fókuszos elemek általános célpozíciója nem lehet ezért felelős. Tegyük fel, hogy mégis megpróbálnánk megvédeni az állítást, hogy a célpozíció felelős a kimerítő értelmezésért, oly módon, hogy azt állítanánk, hogy a nem-kimerítő fókuszok mozgatási célpozíciói szisztematikusan különböznek a kimerítő fókuszok célpozícióitól. Azonban, ha nem tudunk egy független jellemzést adni a két fajta célpozícióról, akkor ez csak egy tautológia (a mozgatott kimerítő fókuszok kimerítő fókusz pozícióba mozognak) és ebből következőleg legjobb esetben haszontalan átírása az eredeti problémának: mi a kimerítő értelmezés eredete. Mindez nem jelenti azt, hogy a megközelítésünket nem lehet egy térképészeti (cartographic) keretben kifejezni. A kérdés (persze) **OMIT** akkor az volna, hogy egy ilyen lépés tud-e valamit hozzátenni a javaslat magyarázó erejéhez.

Meg kell itt jegyeznünk, hogy egy konstituens-kérdésre persze lehetséges egy olyan állítással reagálni amely egy nem-kimerítő felsorolást tartalmaz, jelezve, hogy a beszélő nem képes, vagy nem hajlandó, (teljes) választ adni. A magyarban, erre a célra azt a

szerkezetet használjuk, ahol a fókuszált elem ige utáni pozíciójában, helyben marad. Terminológiai kérdés csupán, hogy egy ilyen reakciót válasznak tekintünk-e. (Szendrői (2003) amellett érvelt, hogy az ilyen esetek VP-fókuszot tartalmaznak, és mint ilyenek nem adnak olyan választ amelyben egy fókuszált összetevő megfeleltethető a kérdő szónak.)

(16) Q: Mit adott Mari Jeremiásnak?

A: Mari adott Jeremiásnak (például) egy tollat és egy borítékot. . → Mari adott Jeremiásnak (például) egy borítékot.

Az angolban, amint azt (2)-ben láttuk, 'cleft'-es kérdés esetében, a válasz kimerítő, függetlenül attól, hogy a válasz maga 'cleft' vagy sem, feltéve, hogy a kérdő szóra válaszoló konstituens fókuszos hangsúlyt visel. Az angol esetek, amelyek a magyar (16)-nak felelnek meg, szintén semleges hangsúlyt (és feltehetően VP-fókuszot) tartalmaznak.

(17) Q: What was it that Mary gave to Jeremiah?

‘Mi volt az amit Mari Jeremiásnak adott?’

A: Mary gave a pen and an envelope to Jeremiah. →

‘Mari adott egy tollat és egy borítékot Jeremiásnak.’

Mary gave a pen to Jeremiah.

‘Mari adott egy tollat Jeremiásnak.’

Utolsóként ebben a részben, szeretnénk még egy fontos megfigyelést említeni: a magyarban nem csak a fókuszok, hanem a kérdő szavak is a közvetlen ige előtti pozíciót foglalják el, lásd (18). Igekövetők és fókuszok amelyek szokásosan ebben a pozícióban jelennek meg, ilyenkor az ige után helyezkednek el. A közvetlen ige előtti pozícióban kiegészítő megoszlást találunk a kérdő szó és a fókusz között.

(18) Kit hívott meg Péter a buliba?

Lipták (2001) szerint, az a tény, hogy mind a fókusz, mind a kérdő szó ugyanabban az ige előtti pozícióban jelenik meg, annak tudható be, hogy a kérdő szavaknak van egy fókusz-jegyük is (lásd még Haida 2007, azonban vö. Cable 2008). Következésképpen, a kérdő szavak a kijelölt fókusz-pozícióba mozognak. **Azonban** egy ilyen **stipulatív feltétel** a fókusz és a kérdő szó között, nem igazán magyarázza meg a kapcsolatukat.

Ezzel szemben, a jelen javaslat magyarázatát óhajtja adni mind a magyar elrevidített fókusz kimerítéssel értelmezésének, mind annak a ténynek, hogy a fókusz a kérdés szóval közös mozgató célpozíciója. Emlékezzünk vissza a korábbi (2)-es példára, amely megmutatta, hogy a válaszok a magyarban elrevidített fókuszot tartalmaznak. Feltételezzük, hogy az ilyen példák nyíltan mutatják a fókusz és a kérdés-válasz párok közötti összefüggést. Javaslataink lényege tehát, hogy a kimerítéssel fókusz szemantikailag és szintaktikailag a kérdés-válasz szerkezettel van kapcsolatban. Ezt a kapcsolatot a kimerítéssel operátor, EXH, fejezi ki mindkét szerkezetben. Mivel mi a kimerítéssel fókusz szerkezetet mindig válasznak tekintjük egy implicit vagy explicit konstituens-kérdésre, ennek is tartalmaznia kell EXH-operátort. Az EXH szükségszerű jelenléte a magyar fókusz-szerkezetben, tehát, kimerítéssel olvasattal jár. Így módon megmagyarázzuk Horváth (2000) javaslatát, mely szerint a magyar fókusz a kimerítéssel felsorolást okozó, kijelölt pozícióba való mozgatót tartalmaz. Amint azt ebben a részben, korábban tárgyaltuk, adva lévén a nem-kimerítéssel mozgató fókuszok létezése, egy olyan megközelítés, amely kijelölt kimerítéssel felsorolás pozíciót feltételez, legalábbis önmagában vagy tényszerűen helytelen, vagy nem bír magyarázó erővel.

Összefoglalva, javaslatunk eddig az alábbi következményekkel jár: (i) általános kapcsolatot létesítettünk bizonyos kérdés-válasz és fókusz szerkezetek között; (ii) megmagyarázzuk (az EXH operátor feltételezésével, amely mozgatót indukál) a magyar fókusz mozgató és az angol 'cleft' kimerítéssel értelmezését; (iii) megjósoljuk (helyesen), hogy a jelöletlen válaszok a magyarban, az angol típusú nyelvekkel ellentétben, fókusz mozgatót tartalmaznak; és végül (iv) közvetlenül következik a szintaktikai párhuzam a magyar fókusz- és kérdés szómozgató és a párhuzam hiánya az angol fókusz- és kérdés szómozgató között.

3 Két különbség a kérdések és válaszok között

Az első különbség a szigetmegszorításokat érinti. Feltételezzük, hogy az EXH nyílt vagy láthatatlan (covert) szintaktikai mozgatót okoz. Azonban, amint Horváth (2005) rámutatott, úgy tűnik, hogy a magyar **fókusz** szintaktikai szigetekben is megjelenhet: (19). (Tekintsük a magyar (19)-es példát.) OMITT Továbbá amint azt (20) mutatja, a (19) angol 'cleft' megfelelője ugyanúgy lehetséges kimerítéssel felsorolás értelemben.

- (19) A pincér [A BARACKPÁLINKÁT követel_i vendégekt_i] ijedt meg t_i.
- (20) It was the guests who ordered APRICOT BRANDY that the waiter was afraid of.
 ‘A BARACKPÁLINKÁT követel_i vendégek voltak azok akikt_i l a pincér megijedt.’

Ez ellentétes a konstituens-kérdéssel, ami lehetetlen ugyanebben a szerkezetben. A (21)-es és (22) példák, csak visszakérdezőként (echo question) értelmezhetők, amelyek mint tudjuk nem sziget-érzékenyek.

- (21) A pincér [a mit követel_i vendégekt_i] ijedt meg t_i?
- (22) It was the guests who ordered what that the waiter was afraid of?
 ‘A mit követel_i vendégek voltak azok akikt_i l a pincér megijedt?’

Úgy tűnik, a releváns különbség az, hogy EXH-et, szemben Q-val, nem kell szelektálni, tehát bármely operátor pozícióban megjelenhet; -- **semmi sem akadályozza meg, hogy EXH elfoglaljon egy szigeten belüli pozíciót:**

- (23) A pincér [EXH A BARACKPÁLINKÁT követel_i vendégekt_i] ijedt meg.
- (24) It was [EXH the guests who ordered APRICOT BRANDY] that the waiter was afraid of.
 ‘A BARACKPÁLINKÁT követel_i vendégek voltak azok akikt_i l a pincér megijedt.’

Egy további különbség, kérdések és válaszok/ kimerítő fókuszos szerkezetek között, a következők. Emlékezzünk vissza, hogy megközelítésünkben bizonyos kérdések és válaszaik egy alapvető szemantikai tulajdonságot hordoznak, amely szintaktikai láncképzést vált ki. Ehhez képest, a (25)-ös példa egy meglepő különbséget mutat, amelyet már Varga (1982) megfigyelt. Amint látni fogjuk, az általunk javasolt keretben ez az érdekes rejtvény nemcsak, hogy egy természetes megoldást nyer, de a megoldás általánosan is alkalmazható kvantorokra.

A kérdés abban áll, hogy (25), amelyben a beágyazott mondat egy mozgató fókusz és egy kérdő szót is tartalmaz, miért jól formált, miközben ugyanez a szerkezet a fő mondat nélkül helytelen, (26). Vegyük észre, hogy (26) aOMIT mutatja az általánosan elvárt viselkedést, amint azt fentebb a 2. részben megjegyeztük ((18)-as példa). Szokásosan kiegészítő megoszlás van az ige előtti pozícióban a kérdő szó és a fókusz között.

(25) AZT szeretném tudni, hogy MARIT ki hívta fel.

(26) *MARIT ki hívta fel?

Megfigyelhetünk továbbá itt egy eltérést a kérdő szavak és a nem-kérdő szó fókuszok viselkedése között. Amint azt (27-28) mutatja, az utóbbiak nem mutatják a Varga-féle jelenséget.

(27) *Azt mondtam, hogy MARIT PÉTER hívta fel.

(28) *MARIT PÉTER hívta fel.

Lipták (2001) további különbséget vett észre, a kérdő szó és a fókusz között, tudniillik, hogy univerzális kvantorok,OMIT csak az utóbbit elzhetik meg.

- (29) a. *Minden ember kit hívott meg?
b. Minden ember JÁNOST hívta meg.

Valójában, ez a jelenség általánosabb: semmilyen olyan kvantor, amely máskülönben egy balszélső pozícióba mozogna, nem elzhet meg egy elrevitt kérdő szót, annak ellenére, hogy egy nem-kérdő szó fókusz megelzhet.

- (30) a. *Péter is/ *legalább hat fiú kit hívott meg?
b. Péter is/ legalább hat fiú JÁNOST hívta meg.

A megoldás első lépéseként, vegyük észre, hogy (25) jelentése (31a) és nem pedig (31b). Más szóval, a (25)-beli kérdés olyan választ vár, amely azok kimerítő felsorolását

tartalmazza, akik felhívták Marit, és nem pedig azokét akik csak Marit hívták föl, lásd (32). Tehát, az el \square revitt fókusz DP *Marit*, a beágyazott kérdésen kívül vesz hatókört.

(31) a. Létezik egy és csakis egy (unique) ember x akir \square l tudni szeretném, hogy ki hívta meg x-et. x Mari.

b. #Tudni szeretném, hogy ki hívta meg az egyetlen (unique) embert, x-et. x Mari.

(32) A: Pétert felhívta Zsuzsi és Szilvi.

B: Jó, de én AZT szeretném tudni, hogy MARIT ki hívta föl?

A: Gábor és Zsuzsi = a maximális halmaza azon individumoknak, akik felhívták Marit.

A': #Gábor. = a maximális halmaza azon individumoknak, akik csak Marit hívták fel.

Ez azt sugallja, hogy a beágyazás azért segít mert menekül \square útvonalat (escape route) **biztosít** az el \square revitt fókusz számára az LF-szinten: a fókusz LF-ben továbbmozoghat, és a \square mondat igéje felett vehet fel hatókört. (25) jólformáltsága így már következik.

Valójában ,**OMIT** a \square igének nem is kell jelen lennie, egy kontextuálisan jelzett performatív is megteszi:

(33) A: Zsuzsit felhívta Péter és János.

B: Jó, de MARIT ki hívta fel?

Feltehetjük a kérdést, hogy ugyanez az LF menekül \square útvonal elérhet \square -e általában is kvantorok számára. Elvileg, azt várjuk, hogy azon kvantorok, melyek kvantifikációs természete lexikálisan jelölt, nem lesznek képesek hasonlóképpen tagmondatukat elhagyni. Azon az alapon gondoljuk ezt, hogy ha ezek az elemek a nyílt szintaxisban mozognak, akkor a felszíni pozíciójuk meghatározza a maximális hatókörüket,-- fenntartva ezzel egy bizonyos **paralelizmust illetve átláthatóságot**(transparency) az LF és a nyílt szintaxis között (vö. Bródy 2005, Reinhart 2006). Szemben a fókusszal, *mindenki*, *Péter is*, *legalább hat fű* mindannyian inherens kvantorok. Ennek megfelelően, amint azt az átláthatósági elv alapján várjuk, a (38)-beli példák rosszul formáltak.

- Cable, Seth (2008)** *Wh-Fronting (in Hungarian) is Not Focus-Fronting*. Manuscript. University of British Columbia. Vancouver, BC
- É. Kiss, Katalin (2006)**, 'Focussing as Predication', in Valéria Molnár and Susanne Winkler (eds), *Architecture of Focus*, Berlin: Mouton de Gruyter, 169-96.
- É.Kiss, Katalin (2010)**. Structural focus and exhaustivity. In: Malte Zimmermann – Caroline Féry (szerk.) *Information Structure. Theoretical, Typological and Experimental Perspectives*. Oxford-New York, Oxford University Press, 64-88.
- Groenendijk, J. & M. Stokhof (1984)** *Studies on the semantics of questions and the pragmatics of answers*. PhD UvA.;
- Haida, Andreas (2007)**. *The Indefiniteness and Focusing of Wh-Words*. PhD thesis. Humboldt University Berlin.
- Horvath, J. (1986)** *FOCUS in the Theory of Grammar and the Syntax of Hungarian*. Foris;
- Horvath, J., 2000**. Interfaces vs. the computational system in the syntax of focus. In: Bennis, H., Everaert, M., Reuland, E. (Eds.), *Interface Strategies*. Royal Netherland's Academy of Arts and Sciences, Amsterdam, pp. 183–207.
- ___ (2005) Is 'Focus Movement' Driven by Stress? *Approaches to Hungarian* 9, 131-158;
- Lipták, A. (2001)** *The syntax of wh-items in Hungarian*. PhD, Leiden;
- Molnár, V. (2002)** Contrast – from a contrastive perspective. In *Information structure in a cross-linguistic perspective*, H. Hasselgård et al (eds.), Rodopi, 147-161;
- Molnár, V. and Winkler, S. (2010)** Edges and gaps: contrast at the interfaces. *Lingua* 120, 1392–1415.
- Reinhart, T. (2006)** *Interface Strategies*. MIT;
- Roberts, C. (1998)** Focus, the flow of information and universal grammar. In *The limits of syntax*, P. Culicover and L. McNally (eds.), San Diego, 109-160;
- Surányi, Balázs (2003)**. *Multiple Operator Movements in Hungarian*. Utrecht: LOT Dissertation Series.
- Surányi, Balázs (2007)**. Focus structure and the interpretation of multiple questions. In: *On Information Structure, Meaning and Form*. Kerstin Schwabe and Susanne Winkler (eds.) Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 229-253.
- Szabolcsi, A. (1981)** The semantics of Topic-Focus articulation. *Formal methods in the study of Language*, Groenendijk et al. eds., UvA.
- Varga, L. (1982)** Két szintaktikai pozícióról [On two syntactic positions], *Magyar Nyelv* 78:150-169.;

Wedgwood et al (2006) *Hungarian 'focus position' and English it-clefts: the semantic underspecification of 'focus' readings*, Ms., Edinburgh.